

VLUGSCHRIFT

INFORMATIEAVOND

REGIO DEAL

DRECHTSTEDEN
- GORINCHEM

Informatieve bijeenkomst Regio Deal voor raadsleden regio Drechtsteden

Op 1 september hebben alle raadsleden uit de regio Drechtsteden de *ins en outs* over de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem kunnen horen. De informatieve bijeenkomst is door zo'n 30 raadsleden uit de regio bezocht. De meeste geïnteresseerden keken via de livestream mee.

De avond in de Lockhorst in Sliedrecht begon stipt om 19.00 uur en werd ingeleid door voorzitter André Flach, binnen de ruimtelijke-economische samenwerking verantwoordelijk voor de externe betrekkingen. Met een korte toelichting op de regionale ambities, doelen en gelopen proces trapte hij af. Maar niet nadat hij het [filmpje](#) van de Regio Deal had laten zien, waarna de [presentatie](#) startte.

Brede welvaart voor hele regio

Flach onderstreepte nog eens dat de Regio Deal voor de hele regio is bedoeld; het geheel moet meer zijn dan de som der delen. De Regio Deal moet bijdragen aan een vitale en leefbare regio waar iedereen nog net zo hard meetelt, de menselijke maat nog steeds centraal staat en de huidige sociaaleconomische disbalans is weggewerkt.

De woorden Brede Welvaart vielen daarbij, en die zouden die avond nog vaak vallen. Een eenvoudige definitie van Brede Welvaart is dat het om welvaart voor de hele regio gaat, schetst Flach. Dus welvaart die op iedereen en de hele regio is gericht. Daar hoort ook Gorinchem bij, want die is ook onderdeel van de Regio Deal. Over de samenwerking met Gorinchem zei hij dat die in dit traject enorm is verbeterd en versterkt. Duidelijk is Flach ook over de meerwaarde van de Regio Deal voor gemeenten zonder lokale projecten, zoals Papendrecht en Sliedrecht. Ook zij profiteren van deze deal en doen nadrukkelijk in de regionale projecten mee.

Drie pijlers

De ambities in de Regio Deal stoelen op drie pijlers: human capital, dynamiek aan de oevers en toegepaste innovatie. Elke pijler kent een eigen aanpak.

En overall daartussen zijn verbanden en prikkels om de pijlers onderling te verbinden en in versnelling te brengen. Binnen de pijlers zijn er regionale projecten, dus voor alle acht gemeenten samen, en lokale projecten. Hiervan zijn regionale en lokale placemats gemaakt, die laten zien wat er op welke locatie te gebeuren staat, en met welk doel.

22,5 miljoen

De propositie voor de Regio Deal, inclusief projectenboek, was in 2019 klaar. Nadrukkelijk was dit geen economisch projectenlijstje. Dat kon ook niet, omdat de eis vanuit het Rijk was om gezamenlijk in Brede Welvaart te investeren. Zes ministeries bleken interesse te hebben en er stond 22,5 miljoen euro klaar, minder dan de gedroomde 40 miljoen, maar nog altijd de hoogste toekenning van alle Regio Deals, samen met Zwolle. Tussen februari en juli heeft de stuurgroep alle projecten getoetst. Met alle gemeenten is over 'hun projecten' gesproken. Zijn ze haalbaar, uitvoerbaar en is er voldoende politieke prioritering te verwachten? In juli kwam de deal met de ministeries LNV, BZK, I&W, OCW, EZK en SZW rond. Ook de Provincie Zuid-Holland zit in de Regio Deal. Flach geeft toe dat de financiële bijdrage van de provincie tegenvalt. We gaan ze er echt op aanspreken, zegt hij. Want als je naar een feestje komt, moet je ook iets te drinken meenemen.

100 miljoen

Totaal is er nu zo'n 100 miljoen beschikbaar, als je alle investeringen van overheden, onderwijs en bedrijfsleven optelt. Dat we met zes ministeries zaken hebben gedaan, is een groot voordeel. Er zijn goede contacten gelegd, ook als het om onderwerpen buiten de Regio Deal gaat. We hebben dit geld niet zomaar gekregen. De vorige keren hadden we

niets. Daarvan hebben we geleerd. Nu staan we op de kaart in Den Haag. Dat is geen doel op zich, maar het is goed dat Den Haag een beeld bij dit gebied heeft. Bij de provincie stonden we wel al op de kaart. We zijn bovendien de enige regio uit Zuid-Holland die een Regio Deal heeft gekregen. De vraag is dus hoe dit in financiën wordt omgezet.

De stuurgroep heeft in dit hele proces een belangrijke rol gespeeld, met daarin vertegenwoordigers van overheden, bedrijfsleven en onderwijs, de zogeheten Triple Helix. In die samenstelling is gesproken over de toekenning van de 22,5 miljoen euro aan pijlers en projecten. De stuurgroep draagt dan ook een grote verantwoordelijkheid. In de stuurgroep zit nu ook een vertegenwoordiger van het Rijk.

Pijler Human Capital

Na de introductie van Flach pakte Peter Heijkoop het stokje over om dieper op de pijler Human Capital in te gaan, waarvan de essentie in het plaatje is samengevat.

Regio Deal : Afspraken Rijk-Regio

Pijler 1: Human capital

- Aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent.
- Realiseren van aanbod aan hoger onderwijs.
- Versterken van de doorlopende leerlijnen (vmbo-/mbo-hoger onderwijs).
- Verbeteren aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.
- Mensen kunnen zich levenslang ontwikkelen.
- Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk helpen.

Vier krachtige sectoren

Deze pijler, die over het beter verbinden van arbeidsmarkt en onderwijs gaat, behelst vijf van de negen regionale projecten. Kijkend naar de regio, dan zijn daarin de krachtigste sectoren het maritieme domein, de maakindustrie, de logistiek en de zorg. Een uitstapje maakte Heijkoop door toe te lichten dat we landelijk intussen in een stevige crisis zitten, maar dat het in deze regio nog

relatief meevalt. Dat komt door de robuuste maritieme sector. Maar we gaan nu wél al afspraken met onderwijs en werkgevers voor de toekomst maken, voor als werknemers straks weer hard nodig zullen zijn. Ook liet hij weten absoluut kansen en aansluitmogelijkheden te zien in het steunpakket van het Rijk om een impuls aan de arbeidsmarkt te geven. In deze opgave ligt ook een rol voor de gemeente als het gaat om omscholing en de aanpak van jeugdwerkloosheid.

Dordrecht Academy

Ook het bekende project Dordrecht Academy kwam aan bod. Het besluit over dit plan lag er al, maar het project krijgt nu steun van de Regio Deal. Het gaat om een samenwerking van verschillende hogescholen. De bedoeling is om meer opleidingen naar de stad te halen. In de academie starten tien tot twaalf Associate Degree opleidingsroutes, gericht op bij de regio passende thema's en sectoren. De plek moet een broedplaats worden. Ook de synergie met Gorinchem is belangrijk, waar de Innovatie- en Afstudeercampus komt.

Mbo-aanpak

Over de regionale mbo-aanpak zei Heijkoop dat de arbeidsmarkt om veel, op mbo-niveau opgeleide, vakkrachten vraagt. Hieraan is een tekort. Om in de vraag te voorzien is meer doorstroom vanuit vmbo naar mbo en toestroom van extra mbo'ers nodig. Er is veel werk in de zorg en logistiek. We zullen jongeren moeten verleiden zich om te scholen en hun beroepskeuzes te versterken op basis van arbeidsmarktperspectief. Samen met het UWV, de bonden en werkgevers gaan we hier flink werk van maken.

Afstand arbeidsmarkt en leerwerklijnen

Heijkoop schetste ook het belang van de leerwerklijnen om mensen naar een stabiele toekomst en bestaanszekerheid te geleiden. Mensen moeten als volwaardig inwoner kunnen blijven meedoen in de snel veranderende maatschappij. De aanpak matcht ook goed met de aanpak voor jeugdwerkloosheid, zei hij. Voor dit regionale project werken we samen met Prspct, een initiatief van de Sociale Dienst Drechtsteden en Drechtwerk. In een netwerk van maatschappelijke partners, werkgevers, opleiders en leerwerkbedrijven vervult Prspct de brugfunctie tussen vraag naar en aanbod van arbeidskrachten. Momenteel stromen door Prspct jaarlijks 100 FTE uit naar werk. Het potentieel is echter een veelvoud daarvan. Het gaat om leerwerklijnen voor logistiek, productie, zorg, horeca, vervoer en schoonmaak. Een soort biotoop voor instroom, ontwikkeling en uitstroom. Een investering is nodig om met meer mensen en middelen die grotere groep te bedienen. We gaan dus vol investeren om mensen de arbeidsmarkt op te helpen.

Pijler toegepaste innovatie

Voor de pijler toegepaste innovatie kwam Maarten Burggraaf naar het spreekgestoelte.

Regio Deal : Afspraken Rijk-Regio

Pijler 2: Toegepaste innovatie

- Versterken van het regionale innovatiedistrict door verdere stimulering van de campusontwikkelingen en verbetering van de digitale connectiviteit.
- Versterken van de economische robuustheid en werkgelegenheid van belangrijke sectoren, zoals de maritieme maakindustrie, technologische toeleveranciers en de zorgketen door proces- en productinnovaties die bijdragen aan een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving.
- Sterker verbinden van bedrijfsleven, onderwijs, overheid en maatschappelijke instellingen voor het ontwikkelen van innovaties die bijdragen aan een duurzame en gezonde en veilige leefomgeving.
- Verbeteren van de aansluiting van de regionale innovatie op grote innovatie-ecosystemen en -ketens én agenda's en programma's van het Rijk en andere regio's.

In zijn toelichting maakte hij een vergelijking met Oost-Brabant. Je wilt een Brainport Eindhoven worden, een soort innovatiedistrict. Om daar te komen haalde hij de metafoor van de sneeuwbal aan: eerst draai je hem in elkaar, dan vind je een goede heuvel, je geeft de bal een zetje en hij wordt vanzelf een grote sneeuwbal. We hebben al een aantal innovatie-instrumenten, noem het sneeuwballen: het MKB Katalysatorfonds, de Economic Development Board, de Duurzaamheidsfabriek. Over drie jaar willen we op een punt staan dat onze innovatiestructuur zo sterk is dat Europees of landelijk geld deze kant uitgaat. We willen een voorbeeld voor Nederland worden. Dan komen nieuwe kansen vanzelf voorbij.

Drie sectoren voor innovatie

De regionale innovatie-aanpak richt zich op drie sectoren: de maritieme sector met focus op duurzaam varen en deltatechnologie, de zorg met focus op zorginnovatie en de maakindustrie met focus op 'slimme maakindustrie'. In al die sectoren zetten we in op thema's die nu maatschappelijk spelen. We onderscheiden ons daarin van Delft met zijn wetenschappelijk-theoretische invalshoek. Bij ons gaat het om toegepaste innovatie. Een voorbeeld: duurzaam varen. Wat wij willen is dat met draagvleugeltechniek een snelle boot wordt ontwikkeld die gretig aftrek op de markt vindt.

Versterken Campus Leerpark

Onze kracht moet zitten in het zoeken naar en vinden van productinnovaties. Die brengen we samen met het onderwijs. Deze combinatie leidt tot mensen in de regio met specifieke kennis die hier nodig is. Daarom gaan we Campus Leerpark

versterken, want daar komt veel samen. De campus wordt een regionale hub voor onderwijs en innovatie. MKB, startups, scale-ups én leerlingen en studenten gaan daar innovaties ontwikkelen. Het wordt een Maakfabriek voor demonstraties en prototypes.

Digitalisering

Als een rode draad door alle innovaties loopt 'digitalisering'. Terwijl Rotterdam druk bezig is met de aanleg van glasvezel, hebben wij het netwerk al jaren liggen. De infra is er en we kunnen hier veel meer uithalen om digitalisering en maatschappelijke oplossingen aan elkaar te koppelen. In de industrie, maar ook in de samenleving.

Pijler Dynamische Oevers

De pijler Dynamische Oevers stopt op de gedachte 'betere verbindingen tussen water en samenleving'. We staan nu vaak met de rug naar het water toe. Dat zou juist andersom moeten, zodat je op allerlei mogelijke manieren verbindingen aanbrengt. Dat kan door er meer te gaan wonen, werken en recreëren en door de gebieden logistiek aan elkaar te verbinden. Aan het woord is Jaap Paans die toelicht wat de dynamiek van de oevers inhoudt.

Regio Deal : Afspraken Rijk-Regio

Pijler 3: Dynamische oevers

- Verbeteren van de kwaliteit (natuur, biodiversiteit, klimaatbestendigheid), bereikbaarheid en beleving van de rivieroevers van de regio voor de inwoners, onder andere als goede basis voor nieuwe woonmilieus.
- Beter benutten van rivieroevers door het juiste bedrijf op de juiste plaats, onder andere om een modal shift van weg naar water te creëren.
- Verbeteren van de kwaliteit van het vraaggerichte vervoer over water.

Vier lijnen voor Dynamische Oevers

Dynamische Oevers richt zich op vier verschillende lijnen: bedrijfsverplaatsingen, de kwaliteit van de (be)leefbaarheid van de oevers, het realiseren van een doorbraak in wonen op de Noordoevers en experimenteren met vraaggericht vervoer over water. De som der delen moet meer opleveren dan de afzonderlijke projecten. Een project dat alleen in de ruimtelijke sfeer had gezeten, zou geen succes zijn geweest, stelt hij.

Bedrijfsverplaatsingen

Binnen de lijn van de bedrijfsverplaatsingen is het de bedoeling om het juiste bedrijf op de juiste plek te krijgen. Een voorbeeld is het bedrijf Peute uit Dordrecht dat papier en plastic verzamelt en naar Alblasterdam verhuist. Dit lokale project uit de Regio Deal ontlast de A15/N3 en onderliggend wegennet, versterkt het vervoer over water en behoudt werkgelegenheid voor de regio. De bedrijfsverplaatsing heeft een nauwe relatie met het project Praktijkleren op het Nedstaalterrein in Alblasterdam, een regionaal project uit de Human Capital-pijler.

Noordoevers, (be)leefbaarheid en vervoer over water

Binnen de lijn Noordoevers gaat het om een gebiedsontwikkeling met woningbouw en meer recreatie en groen. Daar woningen toevoegen, betekent dat je ook echt aan de oever kunt wonen. De ontwikkeling helpt ook om aan de grote huisvestingsvraag te voldoen. De lijn Noordoevers raakt bovendien de lijn Kwaliteit van de (be)leefbaarheid van de oevers waarbinnen vijf gemeentelijke projecten gaan lopen. Zo wordt in Hendrik-Ido-Ambacht het Waterbusplein

ontwikkeld, in Zwijndrecht het Veerplein heringericht en in Alblasterdam komt een transferium. Al deze projecten hebben ook een connectie met de vierde lijn: experimenteren met duurzaam persoonsgericht vervoer over water, waarbij alle ogen zijn gericht op de inzet van schone, kleine boten met (draagvleugel)technologie en duurzame aandrijving. De gebieden aan de oevers worden met elkaar verbonden. De rivieren mogen geen barrière meer zijn.

Hoe nu verder?

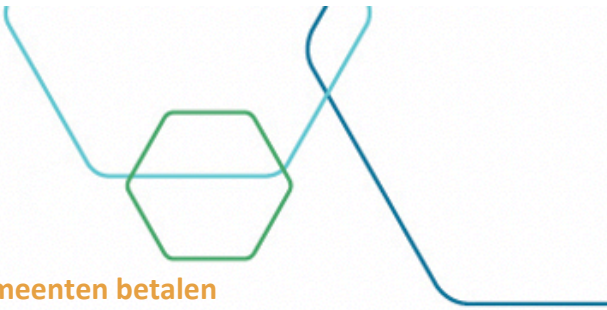
Over de uitvoering van de Regio Deal hebben Rijk en regio twee keer per jaar overleg. De regio sluit aan in de hoedanigheid van de stuurgroep. Monitoring is gericht op bijdrage van de lokale en regionale projecten op de Brede Welvaart. De looptijd van de Regio Deal is drie tot maximaal vijf jaar. Volgend jaar is de eerste voortgangsrapportage.

Vragenuurtje

En toen was het tijd voor vragen. Veel vragen gingen over de rol van de raad in geval een project het niet zou redden, of zelfs helemaal niet doorgaat? Hoe kunnen raden dan bijsturen of meesturen? En ben je als gemeente dan je geld kwijt? En welke afspraken zijn daarover met het Rijk gemaakt, in geval van calamiteiten?

Rol en verantwoordelijkheid raad

Uit de toelichting blijkt dat gemeenten met een eigen project een eigen verantwoordelijkheid hebben. Het is aan het college om zich tot de raad te verhouden, cofinanciering te regelen en het project uit te voeren. Raden verhouden zich dus tot het lokale college. Valt een project af en is de vraag welk ander project daarvoor in de plaats komt,

dan hebben raden daarin geen zeggenschap. Die integrale afweging maakt namelijk de stuurgroep voor de regio, want die governance is zo met het Rijk afgesproken. Als het goed is, komt het niet zo ver. Alle projecten zijn vooraf getoetst met de vraag: kunnen colleges het project waarmaken en krijgt het college de prioritering bij de raad goed georganiseerd? Raden mogen dit als een aanmoediging zien om ervoor te zorgen dat er daadkracht komt. Als een project door onvoorziene omstandigheden wordt stopgezet, zal het geld niet zonder slag of stoot aan het Rijk worden teruggegeven. Een goed gesprek met het Rijk is het minste, het motto is: geen cent terug naar Den Haag. Maar we moeten ons wel aan de criteria houden. Verder is het ook niet de bedoeling om elkaars miljoenen af te pakken. Maar als er na 2 jaar bij een project nog niets is gerealiseerd, dan lopen gemeenten een financieel risico. Gemeenten hebben dus een jaar aanlooptijd om van de kant te komen. Lukt dat niet, dan volgt herschikking en de keuze voor een ander project.

Triple Helix en stuurgroep

Overheid en bedrijfsleven mogen over herschikking meepraten. De Triple Helix-opzet in de stuurgroep heeft een dempende werking. De stuurgroep kijkt niet naar gemeentegrenzen. Die gaat uit van vertrouwen en transparantie in plaats van het dichtspijkeren van procedures. De stuurgroep heeft tot dusver goed gefunctioneerd. Het model bevalt goed, integraliteit is goed gebaat bij drie kolommen.

Alle gemeenten betalen

Tijdens de discussie werd het beeld bijgesteld dat gemeenten zonder eigen projecten niet meebetalen. Dat doen ze wel, via de regionale projecten. De effecten van de Regio Deal zijn dan ook in alle raden besproken. Verder bleek dat niet één project 'van de haak is gevallen', ondanks het feit dat niet 22,5 maar 40 miljoen uit de Regio Deal is gekomen. Wat aanvankelijk kon, kon nog steeds. Misschien niet met een gouden randje, maar wel met een zilveren. Toegelicht werd ook dat de Regio Deal het subsidieelukkig is om delen binnen de Groeiagenda versneld te realiseren. Want daarbinnen vinden de projecten plaats. Tot slot werd toegezegd de jaarlijkse rapportage aan het Rijk ook richting raden te sturen.

Tot zover de toelichting op de Regio Deal. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hartelijke groet,

André Flach,
Portefeuillehouder Regio Deal